

Medlemsblad för Svensk-Lettiska Föreningen

Nr 1 (28) 2003, juni

Ordförande: Torgny Wiktorsson, tel 08-782 92 19, 070-481 91 04,
e-post: torgny.wiktorsson@tco.se
Redaktion: Rune Bengtsson, Siargatan 11, 5 tr, 118 27 STOCKHOLM
tel 08/740 42 53, 782 26 37, e-post: rune.bengtsson@prv.se
Postgiro: 94 86 93-7, medlemsavgift 150 kr
Hemsida: www.svensklettiska.se

Bäste medlem

Det har hunnit gå ett bra tag sedan Medlemsbladet senast kom ut. En säsong i föreningens historia har lagt till handlingarna. Sedvanligt årsmöte har avhållits, denna gång med ovanligt många medlemmar närvarande. Gäst vid årsmötet var Katrina Kosa från Lettlands ambassad. Hon berättade framför allt om kulturella aktiviteter och pressrelationer. Föreningen har dessutom haft två medlemsmöten, dels en filmafton och dels en lektion i det lettiska kortspelet zole. Fortsättning följer till hösten på dessa båda aktiviteter.

Lettland har – med den äran – stått som värd för Eurovision Song Contest. Oaktat vad man tycker om själva evenemanget eller om man betvivlar att det över huvud taget går att tävla i musik, så är det ett ypperligt tillfälle för även små eller perifert liggande länder att göra sig kända. Både Estland och Lettland har nu haft denna möjlighet. Nästa år får Turkiet motsvarande chans. Ett 40-tal svenskar åkte i gemensam tropp till evenemanget och en av deltagarna, Sven Karlsson från Göteborg, delger i detta nummer sina intryck av festival och landet Lettland.

Några av er medlemmar har ännu inte betalat in medlemsavgiften för 2003. Ni har fått ett litet rött kryss på adressetiketten som en påminnelse.

Ett nytt medlemsblad beräknas komma i mitten av augusti. Då kommer ett kalendarium med höstens aktiviteter. Till dess – besök gärna vår hemsida www.svensklettiska.se.

Rune Bengtsson

Brev från föreningens hedersmedlem Margit Rapp

Hej!

Tack än en gång för förtroendet att få vara hedersmedlem i föreningen. Problemet är, att jag aldrig har tid att besöka er. Det är lång väg och varje stund går åt att arbeta för våra lettiska vänner. Vi kör med hjälpsändningar 5 gånger om året och eftersom vi är helt ensamma med allting, blir det inte så mycket tid över till annat. Vi har ju även egen familj, 2 barn och 4 barnbarn och vill ha lite tid att umgås med dem också. Varje sommar tar vi hit barn och lärare från Malta speciala internatskola i 3 veckor. De bor tillsammans på ett nerlagt elevhem och jag lagar mat till dem. I år kommer det 48 stycken den 22 juni. Just nu har jag fullt upp att få ihop pengar till biljetter, försäkringar och busstransport för dem. Jag har fått uppgift om att plats och mat på båten går på ca 76.000:-. Så tillkommer försäkringar på buss och barn och bränsle till bussen. Jag räknar med totalt 100.000:-. Dessutom ska de ha mat 3 ggr om dan i 3 veckor. Det har ordnat sej i 6 år tidigare, så det blir nog någon råd nu också.

Den 10 maj åker vi med vår sextionde hjälpsändning till Rezekne/Malta-området. Jag vet att det blir lite fest på konstskolan i Rezekne den 13 maj. Jag fyller 73 år den dan också. Det här gången har vi bara en bil (14 ton). Vi brukar ha två bilar, ung. 25 ton. Jag har inte

pengar till mer än en bil nu. Jag måste tugga ihop varje krona och det kan vara lite bekymmersamt. Nu är jag ganska känd i Dalarna, folk har varit med oss flera gånger och sett att allt är seriöst. Inga mellanhänder, vi delar ut allt själva och att det är rätt människor som får sakerna.

Ett stort problem där borta är att alltför många inte kan betala hyra och värme. Avgifterna steg i januari. Många blir vräkta. Vi har fått hjälpa till och betala för några barnfamiljer både i januari och mars. Det är jobbigt att se att de får flytta in i rena ruckel. Men som vanligt räcker inte mina pengar till allt vad jag skulle vilja göra. I vinter har vi även hjälpt två kvinnor, 29 och 40 år, helt tandlösa, att få börja hos tandläkaren. De skall få protes. Det kostar ungefär 2.500:- för dem var.

Saker får vi i överflöd. Våra förråd är överfulla nu igen. Vad vi behöver är spik, skruvstycken (till en skola), dammsugare, garn och möbler. Vi hade en långradare med möbler i januari, myndigheter från olika områden ringde och sa att de också behövde. Minst 10 långradare till frågade de på. Men det är ju transportkostnaden också. Och orken!

Många varma hälsningar till er alla!

Margit Rapp

Baltiska broar – ur Frälsningsarméns perspektiv

Den 18 maj hölls ett releaseparty för en nyutkommen bok, ”Baltiska broar Berättelsen om Frälsningsarmén i de baltiska staterna” av Sven Nilsson i Vasakårens lokal i Stockholm. Närvarade gjorde bl. a. prinsessan Lilian, Lisbet Palme och Claës Palme. För underhållningen stod barnen som lever på Skangal, Frälsningsarméns gård utanför Cesis i Lettland.

Boken är en brett upplagd beskrivning av Frälsningsarméns verksamhet i de baltiska länderna, under mellankrigstiden och i modern tid. Tyngdpunkten i framställningen ligger på Lettland, bl. a. på grund av att Sverige som i så många andra sammanhang även inom Frälsningsarmén har Lettland som sin baltiska samarbetspartner.

Speciellt intressant är det att följa de första stapplande stegen i början av 1990-talet för en återkomst av Frälsningsarméns verksamhet under ledning av Mona och Björn Stockman.

Även Skangal-projektet beskrivs utförligt och man får följa verksamheten där utvecklas från den rejält förfallna herrgårdsbyggnaden till dagens jordbruk och centrum för social verksamhet med många verksamhetsgrenar.

Boken finns att köpa i Frälsningsarméns bokhandel på Östermalmsgatan /Nybrogatan.

Rune Bengtsson

Två letter förlänas Nordstjärneorden

Arnis Radins och Lidija Treigute har av Sveriges kung förlänats Nordstjärneorden. Vid en ceremoni den 16 juni på svenska ambassaden överlämnade Sveriges ambassadör i Lettland, Tomas Bertelman utnämningarna. Det var även ambassadören som hade föreslagit de två. Motiveringen till utnämningarna lyder:

Arnis Radins (f. 1951) är chef för Historiska Museet i Riga och gjorde ovärderliga insatser för att förverkliga den stora utställningen Tre Kronor-Tre Stjärnor, som

invigdes av HMK 2001. Utställningen illustrerade de svensk-lettiska förbindelserna från Hedenhös fram till nutid och sågs av flera tusen besökare. Radins har även i andra sammanhang visat ett stort intresse för Sverige och vår gemensamma historia. Radins har föreläst vid Historiska Museet i Stockholm och har studerat vikingaperioden. Radins är en av nyckelpersonerna i det nätverk för historiska museer i Östersjöregionen som man på svenskt initiativ har fått till stånd.

Lidija Treigute (f. 1942) har studerat svenska vid Lettlands Universitet och undervisar sedan 1994 i svenska för nybörjare. Treigute har även varit verksam som tolk, ofta ideellt. Det största uppdraget var Skangal-projektet (en donation av familjen Palme till Frälsningsarmén). Treigute är sedan 1996 ordförande i förbundet Lettland-Sverige (150 medlemmar) och har gjort en mycket värdefull insats genom att samla och aktivera en skara människor med skiftande bakgrund och ålder. Särskilt värdefullt är det att Treigute lyckats engagera även lettiska ungdomar. Varje år har Treigute på ett föredömligt sätt arrangerat sammankomster i samband med traditionella svenska högtider som Valborg, Sveriges nationaldag, Gustav II Adolf-dagen och Lucia. Förbundet har under fyra dagar arrangerat ambitiösa svenska kulturdagar i Riga och andra ställen i Lettland samt, tack vare Treigute, deltagit i andra större bilaterala projekt. Under Treigutes ordförandeskap har förbundet haft ett mycket gott samarbete med Nätverk Sverige-Lettland, Riksföreningen Sverigekontakt, Stockholms kulturförvaltning och med Svensk-lettiska föreningen i Stockholm. Treigute är aktiv inom SWEA.

Vi i Svensk-lettiska föreningen gratulerar å det hjärtligaste!

Maija Grinbergs

Från ordförandens horisont

Sittande i solnedgången i Lettland funderar jag på det senaste året i föreningen. Först vill jag tacka för det nya förtroendet för oss i styrelsen. Vi tar det som ett tecken på att vi i huvudsak arbetar med rätt frågor. Och den förstärkning vi fick genom ert val av Erling har vi redan sett resultatet av.

Vi har nu kommit ut med vår hemsida på www.svensklettiska.se och har med det en snabb informationsmöjlighet. Tillsammans med den öppna diskussionssidan på yahoo.

Under våren gjorde vi 2 nya former av medlemsmöten, dels filmkvällen och en Zole-kväll. Vid båda tillfällena fick vi se ny ansikten som deltagare vilket glädjer oss oerhört. Vi kommer att upprepa dessa kvällar under hösten.

De vänner jag har hunnit träffa här i Lettland har ett stort intresse av debatten inför EMU-omröstningen i Sverige. Resultatet kommer enligt dem att påverka hur de själva kommer att rösta avseende anslutningen till EU. Så vi kommer att få en spännande politisk höst. Detta kommer vi givetvis att bevaka med medlemsaktiviteter.

Vi har en oerhörd mängd kunskap bland alla medlemmar om förhållanden i Lettland och mellan Sverige/Lettland. Men det finns också många som ännu inte har blivit medlemmar. På vilket sätt kan vi få dem att bli medlemmar? Jag tänker skaffa minst en ny medlem under hösten. Och om du gör det också så blir vi betydligt flera och starkare till årsskiftet.

Slutligen vill jag önska er en verkligt fin sommar och väl mötta under höstens aktiviteter.

Torgny Wiktorsson

Filmafton

Måndagen den 5 maj visade föreningen filmen "Den lettiska legionen". Filmen är inspelad år 2000 i Lettland med Lettlands försvarsdepartement som producent och med stöd av Soros Foundation. Den var 40 min lång, talet lettiska med engelsk text. Filmen visar hur 2a världskriget drabbade Lettland och dess befolkning. Överlevande legionärer intervjuas liksom anhöriga till de stupade. Unga män tvingades in i antingen den tyska eller den sovjetiska armén, beroende på vilken makt som just då höll landet ockuperat. Filmen var mycket intressant men tragisk. Den visade verkligen det lettiska folkets lidande. Ca 25 av föreningens medlemmar såg filmen och fann den mycket sevärd.

Föreningen har för avsikt att i höst - förmodligen i november - visa någon annan lettisk intressant film. Spaning pågår på videomarknaden i Riga.

AnnMari Lindqvist

Recension av Schlager-EM och av ett premiärbesök i Lettland

Redan förra året kom erbjudandet om att följa med till Baltikum. I det läget infinner sig en viss förvirring för mig som aldrig tidigare varit där. Det låter ju välbekant det där med Baltikum på nåt sätt. Ja det vill säga vad vet jag om denna del av världen – så nära men ändå inte? Under 90-talet har jag ju följt en del nyheter därifrån. Men låt se hur ser kartan ut nu? I vilken ordning kommer länderna? Vad heter huvudstäderna? Hur många människor bor i respektive land? Märkligt jag måste nog ha sovit under geografiklektionerna... och jag som gillar geografi. På nåt sätt så stämmer inte detta. Men ok låt vara att det tycks finnas ett svart hål i minnet över detta. Det måste samtidigt betyda att jag har alla möjligheter att fylla det med något intressant, eller hur?

När reser du till Riga? Ja ett gott val är väl att följa ett intresse. I mitt fall musik ... schlager – det klingar onekligen mycket tyskt detta ord men nuförtiden är det visst engelska som gäller. Till och med Tyskland lämnar sitt tungomål och går över till engelska. Vid förra årets Eurovision song contest i Tallinn stod Lettland som segrare och därmed faller lotten på Riga att agera värd för årets tävling.

Sagt och gjort – båten anlöper färjetterminalen i Riga. En vacker stad med mycket blommor, vackra byggnader och intressanta människor. På festivaldagen arrangeras ett antal musik och dansuppträdanden på flera platser i stan. Vid domkyrkotorget bjuder ett ungt lettiskt band på Beatlesmusik.

På promenadavstånd äter vi en tre-rättersmiddag med spänd förväntan inför kvällens arrangemang. Här möts de som sett eftermiddagens genrep och vi som ska se kvällens tv-sända föreställning. Vi tar del av intrycken från dem som varit på plats i Skontohallen. Bland de bidrag som tycks gå bra på

genrepet finns Ukraina som för första gången finns med på deltagarlistan. De har en låt som börjar starkt med bra röst som senare går över till den enklare refrängen ”Hasta la vista!” – kanske en liten flirt till de spanskspråkiga tittarna? Själv har jag just Spanien som min personliga favorit. Beth som framför deras bidrag har under vintern blivit framröstad i deras talangtävling ”Operacion Triumpho”.

Väl inne på arenan stannar vi gärna till i folkvimlet utanför hallen. Solen värmer och här infinner sig en stämning av folkfest. Det råder ingen tvekan om att det är ett evenemang av internationell klass. Vi lär vara runt 6000 personer som ska rymmas i hallen. Att gå runt och njuta av atmosfären och möta musikvänner känns trevligt. Bland dem återfinns en släkting till författaren till det irländska bidraget. Det är första gången han deltar som publik till detta evenemang. Ett engelskt/svenskt par viftar med en skylt som innehåller både de engelska och svenska fanorna. De var med i Globen och hejade fram Fame i mars och hoppas på svensk seger.

När sändningen börjar råder en förväntansfull stämning som på en rockkonsert. Det viftar av flaggor från olika delar av Europa. Till min glädje ser jag även den danska flaggan. Danmark hamnade oförtjänt sist i förra årets tävling och följdaktligen får de inte delta i år.

Jag gissar att du som följer tv-sändningen noterar den höga stämningen hos publiken. Den finns med under hela sändningen. Även när det står klart att Turkiet står som en värdig vinnare. Deras framträdande kanske kan förnya en del av musikstilen. Vi gratulerar dem till deras första seger. Förnöjd efter dagens intryck somnar jag med fönstret på glänt i försommarnatten till dunket av musiken från firandet i stan och då är klockan visst tre på natten.

I Baltic times läser jag sedan att fru President ger trösterika ord till det lettiska folket vilket kanske behövs med tanke på deras placering i bottenskiktet på resultatlistan. Själv tycker jag att det skulle ha hamnat på den övre halvan. Lettiskt tv har genomfört ett mycket gott arrangemang - låt vara med ett visst stöd från bland andra SVT.

Under resten av resan får jag tillfälle att se mer av Riga men även delar av Livland. Jag låter mig imponeras av det böljande landskapet som finns på flera ställen. Naturen visar sin vackra sida i försommaren. Jag uppskattar alla storkar som tack och lov finns kvar. Här möts dåtid och nutid – historiens vingslag ger intryck. En vacker bygata i Ape eller ett modernt postkontor i Riga. Jag gillar båda delarna. Det känns naturligt att göra jämförelsen med här hemma i Svedala. Kontrasterna känns givetvis större på andra sidan Östersjön.

Jag har varit i Lettland – en vecka och det ger mersmak! Ett stort tack till arrangörer och trevliga människor som jag mött – på återseende hoppas jag!

Sven Karlsson